

כי תשא

Ki Tisa - 'Wanneer je opneemt' 5786 Exodus - Sjemót 30:11 - 34:35 1 Koningen 18:1-39 & 2 Korinthe 3:1-18

Soms vraag je je af of de mens, zo gering als hij is, invloed zou kunnen hebben op het wereldgebeuren, of wij verschil zouden kunnen maken in Gods universum. De parasjah Ki Tisa haakt hier op in. De parasjah laat ons zien dat het niet alleen mogelijk is om verschil te maken, maar dringt er zelfs op aan om dit te doen. Het gedeelte opent met de woorden "ki tisa.." wanneer gij het getal van de kinderen Israëls bij de telling opneemt...., dan zal een ieder voor zijn ziel aan de Here verzoengeld geven.... Dit zullen zij geven, allen die tot de getelden behoren - een halve shekel. Had God een bedoeling met deze telling, en waarom werden zij geteld met een halve shekel?

Er valt hier een les uit te leren, het laat zien waarom wij verschil kunnen maken. "Ki Tisa" de woorden waarmee de Torah de telling gebiedt, betekent niet letterlijk "telling" maar letterlijk vertaald: ki tisa et rosj "als je je hoofd opricht". Het geeft aan dat als we geteld worden, we onze hoofden oprichten, dat we opgeheven worden.

Met dat besef kunnen wij verschil maken in de wereld om ons heen, door recht te doen.

Onze woorden en daden hebben hun uitwerking en daar moeten wij op een verantwoordelijke manier mee omgaan, zodat wijzelf kunnen groeien en betere mensen worden.

Het bijdragen van een halve shekel in plaats van een hele shekel doet ons beseffen dat wij allen slechts halven zijn, pas als wij samen met anderen één zijn worden wij versterkt.

Hieruit vloeit voort dat wij gezamenlijk Torah bestuderen, Sjabbat vieren, en ons uitstrekken naar liefde en éénheid onder elkaar. Dan verheffen wij onszelf niet langer, maar laten wij de weegschaal kantelen ten behoeve van andere mensen en de wereld. De halve shekel is ook een symbool voor een gebroken hart, dit ervaren we als we falen in het doen van Gods geboden.

Als we ons dat realiseren brengt het al verzoening voor onze ziel, zoals koning David zei: "de Here is nabij de gebrokenen van hart". (Psalm 34:19)

Machatziet ha'shekel - halve shekel

Ze moesten een halve shekel geven, het woord מחצית - machatziet - "halve" wordt door de Vilna Gaon als volgt uitgelegd. צ - Tzadeh staat in het midden van het woord, tzadeh staat voor: tzaddiek - rechtvaardige. De tzadeh is omgeven door de chet en jod wat חי - Chai "leven" betekent. Aan de uiteinden staan de mem en de tav, wat מת - Met "dood" betekent.

Het geven van tzedakah brengt iemand dicht bij het leven en houdt hem weg van de dood.

"Gerechtigheid redt van de dood" (Spreuken 10:2)

De shekel stond bekend als de "heilige shekel" omdat deze munteenheid werd gebruikt voor het wegen van de heilige voorwerpen in de Mishkan (tabernakel). Bijvoorbeeld een eerstgeborene werd gelost met vijf shekaliem, ook andere geboden werden vervuld met de shekel en deze werd daarom heilig genoemd.

Het gewicht van één shekel was twintig gera en een halve shekel dus tien.

De shekel kan dus verdeeld worden in twee halve shekaliem van beide tien gera.

Zij staan voor: de tien uitspraken waarmee God de wereld schiep en de tien woorden die op de berg Sinai werden gegeven. De schepping en de Torah zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Zonder de Torah van God kan de wereld niet bestaan, het is één van de metaforische pilaren waar de aarde op staat. Het woord v'natnoe "wij zullen geven" afgeleid van jitenoe "zij zullen geven" in deze parasjah is ook heel bijzonder. Het is in het Hebreeuws een keerwoord oftewel een palindroom.

Een mooi voorbeeld van een palindroom in het Nederlands is bij- voorbeeld "meetsysteem".

Je kunt het van links naar rechts en van rechts naar links lezen. ונתנו - v'natnoe als keerwoord geeft aan:

Wanneer wij geven komt het altijd naar ons terug en verrijkt het ons.

Als we geven wordt onze ziel erdoor verrijkt en krijgt de wereld om ons heen meer betekenis, als wij anderen zegenen worden wijzelf ook gezegend.

Het zilver van de halve shekaliem werd gebruikt voor de zilveren voetstukken van de met goud beklede planken van de Mishkan. Dit diende als verzoening voor de zonde van het gouden kalf.

De berouwvolle acht zichzelf niet hoog en vernedert zichzelf, het voetstuk beeldt de nederigheid uit.

Er was 100 talent zilver nodig voor 100 voetstukken. Voor 1 talent zilver (± 34 kilo) waren 6000 halve shekaliem nodig. 603.550 mannen van boven de 20 jaar gaven een halve shekel, 600.000 halve shekaliem voor de voetstukken en de resterende 3.550 halve shekaliem waren nodig voor de haken en staven. Sommige critici zeggen dat God nooit een miljoen mensen door de woestijn kon leiden en van water en voedsel kon voorzien, maar naast de ruim 600.000 mannen van boven de twintig waren de vrouwen en kinderen nog niet eens meegeteld. Het volk Israël bestond wel degelijk uit een grote menigte toen zij uit Egypte bevrijd werden.

Als Mozes 40 dagen lang op de berg Sinai is ontvangt hij van God de twee stenen tafelen (loechot) met de tien woorden. God schreef de tien woorden op twee stenen tafelen, want er zijn altijd minimaal twee getuigen nodig als er recht wordt gesproken. De tafelen waren van steen wat refereert aan de aarde terwijl het schrift Goddelijk vanuit de hemel was. Op deze wijze getuigen de hemel en de aarde of de Torah op de juiste wijze wordt gedaan “...*en tegen hen de hemel en de aarde tot getuigen aanroepen*” (Deut. 31:28)

Als Gods Torah niet wordt onderhouden komt er geen regen uit de hemel en dus geen brood uit de aarde. Volgens de Midrash waren de eerste stenen tafelen niet van gewoon steen maar van prachtige hemelsblauwe saffiersteen. De tafelen waren gegraveerd, men kon de tekst aan beide kanten lezen terwijl de tekens dwars door de steen heen waren gegraveerd. Het was een wonder, want hoe kan iemand iets schrijven wat aan de voor- en achterkant te lezen is. Zelfs de binnenkant van de letters bleef door Gods wonder op hun plaats. Het was een kunstwerk van God.

Als Mozes van de berg afdaald heeft er zich iets verschrikkelijks afgespeeld. Een deel van het volk Israël beging een grote zonde, de zonde van het gouden kalf, en als Mozes dat ziet werpt hij de stenen tafelen op de grond zodat zij breken. Bij het breken van de stenen tafelen stijgen de woorden Gods, die op de tafelen staan omhoog en gaan terug naar de hemel waar ze vandaan komen, want Gods woorden zullen nooit en te nimmer vergaan.

Het breken van de tafelen herinnert ons aan de gebrokenheid van het vleesgeworden woord Gods dat zichzelf voor ons liet verbreken.

Jeshoea werd na zijn gebrokenheid en opstanding, na veertig dagen in de hemel opgenomen, zittende aan de rechterhand van zijn God en Vader.

Mozes zal nogmaals de berg opgaan om de Torah wederom te ontvangen en dan komt hij voor de tweede keer met de Torah van de berg. In de hopelijk spoedige toekomst zal ook Jeshoea, de vleesgeworden Torah, voor de tweede keer terugkomen.

Dan niet om verbrijzeld te worden, maar om te verbrijzelen.

Want Hij zal afrekenen met al het kwaad, haat en gruwelijkheden die op aarde plaatsvinden.

Dan zal de steen die van de berg afkomt het beeld (koninkrijken van deze wereld) vernietigen en de steen zal tot een grote berg worden en de aarde vervullen (Daniël 2:34-35), de aarde zal vol worden van de Torah des levens, het Koninkrijk van God is komende.

Sjabbat Sjalom

Gezegend zij de God en Vader van onze Messias Jehoshoea.

Gebruikte bronnen:

The Midrash says | Tz'enah Ur'enah - weekly midrash | Call of the Torah | Torah for your table | The wisdom of the Hebrew alphabet | Letters of light

Roelof